

Biblioteka
NASLIJEĐE

TIM *press*

Biblioteka
NASLIJEDE

Laura El Makki i Guillaume Gallienne
Jedno ljeto s Victorom Hugoom

Izvorno objavljeno pod naslovom
UN ÉTÉ AVEC VICTOR HUGO

Copyright © Éditions des Équateurs / France Inter, 2016.
Djelo je zaštićeno međunarodnim zakonima
o autorskim pravima.

© za hrvatsko izdanje
TIM press d.o.o., Zagreb
Tel.: 01 611 97 13; Faks: 01 611 97 14
E-mail: tim.press@tim-press.hr
www.tim-press.hr

Sva prava pridržana

ISBN 978-953-8075-38-4

Laura El Makki
Guillaume Gallienne

**JEDNO LJETO S
VICTOROM HUGOOM**

S francuskoga prevela

Jennifer Lazarić Jungić

Zagreb, 2017.

Sadržaj

Uvod	7
Uzvišeno dijete	11
Revolucije	15
Adèle Foucher	19
Bitka oko <i>Hernanija</i>	25
Ljubav prema ljudima	29
Pariz	33
Beskraj	39
Ružnoća	43
Mladenački zapisi	49
Hugo i žene	53
Bog	57
Libido	61
Napoleon I.	65
Napoleon Mali	69
Juliette Drouet	73
<i>Jadnici</i>	77
Riječ je živo biće	81
Léopoldine	85
Progonstvo	89
More	95

Pjesnik djetinjstva	99
<i>Kontemplacije</i>	103
Europski san	107
Shakespeare	113
Ruy Blas	117
Ludilo	121
Velike heroine	127
Smrtna kazna	131
Humor	135
Okus srednjeg vijeka	139
Umijeće bivanja djedom	143
Obrazovanje	147
Hugo crtač	151
Obrana crnaca	155
Olympio	159
Prizivanje duhova	163
<i>Legenda vjekova</i>	167
Snaga u pokretu	171
Hugo, avaj!	175
Dan protiv noći	179
Glazba	183
Théophile Gautier	187
Eugène Delacroix	193
Odabrana bibliografija	199

Uvod

Dana 23. siječnja 2016. Cosetteino lice pojavilo se na zidu u četvrti Knightsbridge u Londonu. Kose na vjetru, suza koje teku joj niz lice, iza nje vijori se napola poderana trobojnica. Preko puta francuskog veleposlanstva, nadahnut gravurom Émile-Antoinea Bayarda, grafit je potpisao ulični umjetnik Banksy, osuđujući protjerivanje tisuću izbjeglica iz Calaisa, žena i muškaraca koji od ratova bježe preko mora, u potrazi za izgubljenom slobodom. London je njihov eldorado. Uznemirujuća slučajnost: Engleska je bila zemlja azila Victora Hugoa, prisiljenog na političko progonstvo 1851.; upravo su ondje, gotovo u cijelosti, opisane dogodovštine djevojčice prepuštene ljudskom

nasilju. Sto pedeset godina dijeli to dijete od ovih drugih „jadnika“ za koje bi se nesumnjivo pronašlo mjesto u romanu pisca.

Hugo je volio one koji su imali hrabrosti postojati. Divio se tim „odvažnim pojedincima [koji] zapanjuju povijest“, nošeni željom da se bore protiv prepreka sudbine. Njegova ga je politička svijest držala blizu najpotrebitijima i poticala na obranu mnoštva onih koji su ugnjetavani. Od ovog herojskog humanizma stvorio je likove kojima snaga duha ne dopušta da odustaju. Jean Valjean, Cosette, Quasimodo, Ruy Blas i toliki drugi: jer ako su ta imena urezana u našu svijest, ako nam se njihovo postojanje čini neobično stvarnim, to je stoga što se nameću kao duhovi koje pokreće nada. „Pokušati, prkositi, ustrajati, biti uporan, biti vjeran sam sebi, uhvatiti se ukoštac sa sudbinom, iznenaditi katastrofu time što u nama izaziva tako malo straha, čas suprotstaviti se nepravедnoj moći, čas uvrijediti pijanu pobjedu, izdržati, opirati se [...]“, evo razloga za postojanje hugoovske humanosti i humanosti samoga Hugoa.

Više od istine, to je ono što ga zanima. Takva ambicija slomi svakoga tko joj se drzne približiti. Victor Hugo je ispoštovao vlastite misli i *izdržao je*, čineći tako od svoga života roman s

mnogobrojnim preokretima. Želja je katkada bila jača od sudbine, upoznao je blještavu slavu, vodio velike bitke i uživao u strastvenim ljubavima. Ali uspjesi ga nisu poštedjeli životnih udaraca niti osobnih patnji. Opus mu je nalik na život, ogledalo njegovih djela i riječi, entuzijazama i ushita.

Čitati Hugoa je obećanje: obećanje prolaska kroz jedno od najnemirnijih stoljeća francuske povijesti, doticanja uzvišenog i kušanja beskrajja. Obećanje siročadi spašene pukim slučajem i bogalja koji pronalaze ljubav. Također, obećanje razumijevanja značenja političke hrabrosti. Čitati Hugoa jednostavno znači ući u književnost. *Jedno ljeto s Victorom Hugoom* skromno želi otvoriti taj vrli put i pozvati svakog čitatelja da se bez straha zadubi u tog čovjeka i njegovo djelo nalik na ocean. Toliko je želio veličinu. Danas je u potpunosti utjelovljuje.

1.

Uzvišeno dijete

Čak i kao posve mali, Victor Hugo imao je velike snove. Na jednoj od svojih školskih bilježnica navodno je napisao „Želim biti Chateaubriand ili ništa“. Nitko nije ušao u trag toj rečenici, no želimo u to povjerovati. Ona se nastavlja na legendu koju je pisac sam o sebi stvorio: legendu o pjesniku široka čela i bijele brade, „čovjeku utopijâ“ koji u *Zrakama i sjenama* „dolazi pripremiti bolje dane“.

Evo kako s petnaest godina u „Želji za slavom“ sanja o priznanju i svjetlosti:

O Slavo, o moćno božanstvo,
Dodijeli onome koji te opjevava
Mjesto u budućnosti;
Slavo, tebi ja težim,

Ah! Učini da me tvoje veliko ime inspirira
I moji će te stihovi moći dobiti.

U glavi mu već bjesni oluja.

Učenik gimnazije Louis-le-Grand u Parizu, mladić uči, trudi se, ali mu je samo jedno važno: književnost. Stoga počinje pisati. Godine 1817. sudjeluje u poetskom natjecanju koje organizira Francuska akademija, dobivši pohvalu te čak i članak u novinama. No to nije dovoljno adolescentu koji već razmišlja o kazalištu. Naziv jednog od njegovih mladenačkih djela je *Irtamena*, tragedija u pet činova napisana u stihovima. Uslijedit će komedija, komična opera i pokušaj prvog romana, *Bug-Jargal*, koji je, kako bi zadivio prijatelje, napisao u samo petnaest dana. Budući pisac više ne skriva svoje ambicije.

Otac, carski general, želi ga upisati na politehniku. Na kraju će sin studirati pravo – znanost koju brzo napušta, no koja ostaje njegova strast. Tijekom cijelog života pravna će mu pitanja hraniti misao i djelo. Za sada, središta njegovog interesa mogu se sažeti u dvije riječi: čitanje i politika. I mada njegova majka priznaje samo Voltairea, Victor pak više voli Chateaubrianda.

U nemogućnosti da bude kao on – akademik, državni ministar i *pair de France** – Hugo će se trsiti biti nalik na nj kako bi privukao njegovu pozornost. S braćom Abelom i Eugèneom osniva vlastiti rojalistički list sličan listu *Konzervativac*, koji uređuje njegov idol. On je urednik i autor većine članaka koje piše koristeći različite pseudonime.

Republikanski je fanatik 1820. godine ubio Charles-Ferdinanda d'Artoisa, potomka Burbonaca. Hugo se laća pera i posvećuje mu odu *Smrt vojvode od Berryja*. Chateaubriand čita tekst. Fasciniran Hugoovim talentom, odmah ga poziva nazivajući ga već tada „uzvišenim djetetom“. Dva se velikana upoznaju i postaju prijatelji. Chateaubriand u više navrata poziva Hugoa na svoja veleposlanička putovanja te će Hugo biti uz njega u trenutku kad izbija bitka oko *Hernanija*. No autor *Genija kršćanstva* brzo uviđa da učenik nadmašuje učitelja: od tridesetih godina 19. stoljeća vođa struje romantičara nije nitko drugi doli Victor Hugo.

Nestao je „dječak bez boje, bez pogleda i glasa“, „taj dječak kojeg je život izbrisao iz

* Član gornje zakonodavne skupštine između 1814. i 1848. (op. prev.)

svoje knjige“, obojen melankolijom *Jesenjeg lišća*. Pisac si je stvorio ime, geslo („Ego Hugo“, urezano mnogo kasnije na stolici u njegovom salonu) i postavio cilj: napisati „mnogostruku knjigu koja sažimlje stoljeće“.

Victor Hugo pokazat će se većim od ideje „Chateaubriand ili ništa“. Bit će pisac, pjesnik, dramaturg, autor pamfleta. Postat će akademik, *pair de France* i zastupnik. Rojalist pa republikanac, prorok i pučanin: pisac se neće prestati dovoditi u pitanje, sumnjat će, kako bi bio što bliže stvarnosti. Uzvišeno dijete želi živjeti „kao drugi ljudi, bez povučenosti i bez ponosa, videći ono što oni vide, dotičući ono što oni dotiču“ i vodeći ih, pisanjem, prema svjetlosti.